

Binnenland

Reportage Schoonmaken op Het Rif

Jutters verguld met flessen en

Plastic bedreigt niet alleen de Stille Oceaan, ook op de Wadden is afval een probleem. Natuurliefhebbers gaan op vuilnisjacht.

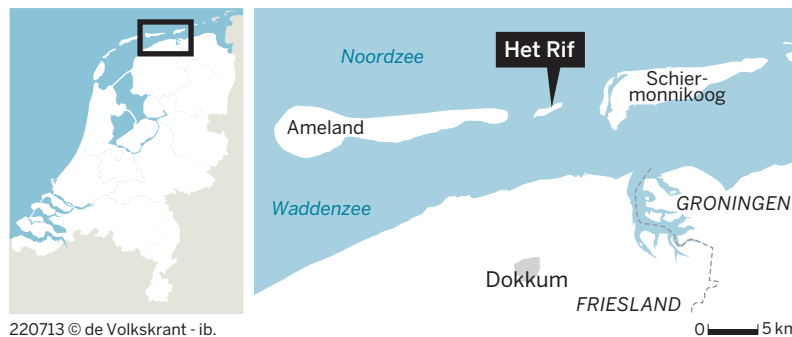
Caroline de Konink (links) en Heleen Franke verzamelen troep op Het Rif. De Konink raapt ook dagelijks afval op stranden bij haar in de buurt. Franke loopt elke dag met een karretje

Van onze verslaggeefster
Ianthe Sahadat

HET RIF Tevreden houdt Heleen Franke (61) een meeuwenkarkas omhoog. Om haar nek hangen de resten van visnetten, twee jerrycans en een verveerd blik. De elegante directiesecretaresse is in haar element, al vuilnisrapend op zandplaat Het Rif tussen Ameland en Schiermonnikoog. Terwijl de andere deelnemers naar de babykwal in het schepnet van marinebioloog Chrisje van Ek (43) kijken, is Franke alweer weggedwaald – speurend naar plasticresten, glas en de sporadische stofzuigerslang.

Sinds twee jaar organiseert schipper en theatermaker Nienke Dijkstra (44) met haar oude vissersmanschouw de Raaf zeiltochten om afval te ruimen op het Wad, onder het motto 'Doe eens Wad'. Door de ligging is zandplaat Het Rif ongewild een opvangplek voor alerhande afval dat door de mens is gedumpt en door de zee wordt uitgespuugd.

Plastic in Waddenzee

220713 © de Volkskrant - ib.

Voor de tocht van deze zaterdag ging de Waddenvereniging een samenwerking aan met schipper Dijkstra. In het kader van de 'werelderfgoedweken' organiseert de club verantwoorde activiteiten in het gebied dat na zo'n veertig jaar lobbyen sinds 2009 eindelijk een door Unesco beschermd bijzonder natuurgebied is. Daarom vergezelt marinebiologe

Van Ek van de Waddenvereniging de groep van acht man op de afvalraaptocht. Ze trakteert het gezelschap op een veelheid aan biologische weetjes; over de voortplanting van de zeepok (een hermafrodiet die in paartijd een fallus ontwikkelt van twintig maal de eigen lengte), het aantal penissen van de krab (twee) en de hoeveelheid kleuren van de zandlagen op het wad (vier).

Schipper Dijkstra probeert 'op haar eigen kleine wijze' een bijdrage te leveren aan het schoonhouden van het Wad. 'En het probleem van de plastic soep onder de aandacht te brengen', zegt ze, refererend aan het vervuilde gebied groter dan half Europa in de Stille Oceaan waarin miljarden minuscule plastic afvaldeeltjes drijven.

Dijkstra was een fervent zeilster en genoot ervan om zich met haar schip te laten droogvallen bij Het Rif. Op haar wandelingen ontdekte ze steeds vaker voorwerpen die niet op de zandplaat thuishoorden. Zo vond ze een klike, maggi-flesjes, stukken van een F-16, diverse stofzuigerslangen en heel veel resten van visnetten. Steeds vaker nam ze dit afval mee om het in de haven in een container te gooien. Dit gaf haar zo'n goed gevoel, dat ze besloot het op regelmatige basis te doen. Meerdere keren per maand vaart ze uit voor haar vuilnisstrooptochten, op dagen dat de getijden het toelaten.

Zodra de Raaf de sluizen van Lauwersoog binnenvaart, geeft Dijkstra

Het is een tweede natuur, ik ben nogal opruimerig

Heleen Franke Directiesecretaresse die helpt het Wad op te ruimen

het roer aan Agaath Roozendaal (64) over. Roozendaal, nu docent op een hogeschool, was jarenlang schipper op een Groninger bol van 24 meter en het is van haar gezicht af te lezen dat bij haar herinneringen ontwaken. Ze gaf zich op voor de tocht na de resultaten van 'de verwoestende plastic soep' op Curaçao met eigen ogen te hebben gezien. Ze draagt graag iets bij. En dat

Binnenland

golfballen

'Als u eruit wilt, gaan we dat onmiddellijk regelen'

Rutte: eilanden mogen koninkrijk verlaten

Van onze verslaggevers
Jean Mentens, Natalie Righton**WILLEMSTAD/DEN HAAG** Als Curaçao, Aruba of Sint Maarten de band met Nederland wil verbreken, mogen ze wat premier Rutte betreft onmiddellijk vertrekken. 'Als u mij morgen belt dat u eruit wilt, dan gaan we dat onmiddellijk regelen', zei hij tijdens zijn bezoek aan de Caribische eilanden.

GroenLinks-leider Bram van Oijk reageert kritisch. 'Rutte klinkt als de echtgenoot die zich miskent voelt omdat zijn partner de relatie wil verbreken. Hij zou zichzelf beter de vraag kunnen stellen waarom de eilanden de band willen verbreken en dan daarover een volwassen gesprek aangaan.' D66-leider Alexander Pechtold noemt de uitlatingen van Rutte 'voor een historicus ongepast en voor een premier weinig diplomatiek'.

De regeringspartijen VVD en PvdA reageren juist instemmend. 'De VVD steunt elke wens tot verzelfstandiging', benadrukt Kamerlid André Bosman. 'Onze voorkeur is een gemenebest naar Brits voorbeeld waarin alle landen onafhankelijk zijn en er geen verantwoordelijkheid ligt bij Nederland.'

'De tijd van kolonialisme ligt achter

ons', aldus PvdA-Kamerlid Pierre Heijnen. 'Dus elk volk heeft zelfbeschikingsrecht, ook de landen binnen het koninkrijk. Wel is afgesproken de staatkundige verhoudingen in 2015 te evalueren. De PvdA wil deze afspraak respecteren.'

Vooral in Bonaire spatte het leedvermaak van de Facebook-pagina's na Ruttes uitspraak dat het met een telefoontje te regelen valt om uit het koninkrijksverband te stappen. 'Hallo,

Bonaire wil per referendum besluiten of het een gemeente van Nederland blijft

heeft iemand het juiste telefoonnummer van Mark Rutte voor mij?', schrijft oud-politicus Jopie Abraham. 'Ik wil die Rutte vragen de 'Lasso' om Bonaires nek per 'direct' los te maken.'

Lasso betekent in het Papiaments band, in dit geval met hoofdletter, want het gaat om de band met Nederland. Die wordt door een groot deel van de bevolking gezien als een strop. Bonaire werd in oktober 2010 ingelijfd als gemeente van Nederland, maar het

eiland vraagt nog steeds om een referendum over de kwestie.

Sint Maarten en Curaçao werden in 2010 zelfstandige landen binnen het koninkrijk. Op deze eilanden is de discussie over de rol die Nederland moet spelen verre van uitgewoed. Gisteren nog vroeg de Curaçaose oppositiepartij MAN zich af wat het eiland nog moest met Nederland, als daar verblijfsvoorwaarden van kracht worden voor Caribische Nederlanders. Een initiatiefwetsvoorstel van VVD-Kamerlid Bosman om het personenverkeer in het koninkrijk aan banden te leggen, ligt klaar voor behandeling na het zomerreces van de Tweede Kamer. Daarover bestaat afschuw op alle eilanden en over de partijgrenzen heen.

Rutte is niet de eerste Nederlandse politicus die de eilanden onafhankelijkheid aanbiedt als de Antillianen weer willen discussiëren over hun verhouding met Nederland. Het is de courante Nederlandse stoplap sedert de Antillen in 2010 werden opgesplitst. Bij zijn vertrek uit Sint Maarten hield de premier vast aan zijn uitspraken. 'Het past in de context van de nieuwe bestuurlijke verhoudingen. Als een land uit het koninkrijk wil stappen, dan kan dat. Wij houden alleen de overheidsfinanciën in de gaten, de regels voor goed bestuur en integriteit.'

Geestelijk vader van het Stijlboek en het Groot Dictee

**Postuum
Han van Gessel**

Oud-Volkskrantjournalist stond aan de wieg van het Groot Dictee. Hij schreef ze tussen 1992 en 2003.

Han van Gessel

den de meeste redacteurs in de jaren zeventig en tachtig onzin', herinnert oud-collega Bas van Kleef zich. 'Voor alles had Han oog voor zorgvuldige tekstverwerking.'

Van Gessel was, met toenmalig adjunct-hoofdredacteur Bert Vuijsje, de grondlegger van het *Stijlboek* van de *Volkskrant*. Die bundeling van grammaticale regels en interne redactieafspraken over schrijf- en spellingswijzen, genoot grote populariteit onder lezers van de krant. Ook stond Van Gessel aan de wieg van het Groot Dic-

tee der Nederlandse Taal. Het werd de in 1990 en 1991 door Kees Fens geschreven, nadien was Van Gessel twaalf jaar de schrijver. Sinds 2004 stellen bekende auteurs het dictee op.

In zijn periode bij de *Volkskrant* (1965-2002) bekleedde Van Gessel diverse leidinggevende functies. Hij was de grondlegger van het non-fictie boekenkatern Folio. Toenmalig collega Adriaan de Boer: 'Non-fictie kwam tot dan amper aan bod. Han bracht daar verandering in.'De laatste jaren sukkelde Van Gessel met zijn gezondheid. Zijn band met de *Volkskrant* verslapte nimmer. Thuis sneed hij als immer, met een speciaal scheermesje, artikelen uit de krant om zo aan dossiervorming te doen.**Marcel van Lieshout**

door Amsterdam-Zuidoost.

Foto Harry Cock / de Volkskrant

in combinatie met varen deed haar niet lang twijfelen. 'Varen is verslavend, ik had het al te lang niet gedaan.'

Directiesecretaresse Franke, vandaag de enige deelnemer met make-up, is verslaafd aan de Wadden. In het bijzonder Terschelling waar ze al heel haar leven jaarlijks komt. Van varen heeft ze 'geen kaas gegeten'. In haar eigen leefomgeving, in Amsterdam-Zuidoost, wandelt ze ook dagelijks rond met een karretje om achtergebleven vuil - 'en dat is daar nogal wat hoor' - op te rapen. Wanneer Franke naar zee gaat, gaat er steevast een lichtblauwe grofvezelzak mee. 'Het is een tweede natuur, ik ben nogal opruimerig. Maar mijn collega's verklaren me voor gek hoor, dat ik als uitje afval ga rapen op het Wad. Die zitten liever een dagje met een prosecco in een sloep.'

Onderweg passeert het schip zonnebadende zeehonden, vogelkolonies van stern en eidereenden. Alle aanwezigen hebben 'iets' met het Wadengebiet. Caroline de Konink (52)

runt sinds kort een bed and breakfast in Moddergat. Ze plaatst geregeld filmpjes op YouTube, bijvoorbeeld van de opkomende vloed, onder het kopje 'onthaasten'. Ook zij raapt dagelijks vuilnis op de stranden in haar buurt. 'Ballonresten, paraffine, golfballen, flessen, plastic, je vindt van alles.'

De tocht van schipper Dijkstra speelt in op de oerdriften van het jutten en schatzoeken. Er wordt steenkool gevonden ('straks in de fik steken'), een babyzeehondenskelet ('kijk, het fontanelletje'), gigantische oesterschelpen ('allemaal Japanners').

Als Dijkstra na een kleine drie uur zegt dat het moment is aangebroken om de zandplaat te verlaten, moeten de aanwezigen als kinderen worden aangespoord hun raapactiviteiten te staken. Franke banjert volgeladen met vuilnisresten door het water terug naar het schip. Een onverwachte golf plenst haar drijfnaat. Ze kijkt gelukkig. 'Ach, ik houd het niet droog, maar wat is dit verslavend zeg, ik wil helemaal niet weg!'

Voormalig *Volkskrant*-redacteur Han van Gessel is afgelopen week in zijn woonplaats Amsterdam overleden. De classicus Van Gessel - groot pleitbezorger van zuiver taalgebruik - was van midden jaren zeventig tot aan de eeuwwisseling een gezichtsbelovende redacteur van deze krant.

Hij leidde in de jaren zeventig de onderwijsredactie. In die hoedanigheid maakte hij deel uit van het groepje dat de hoofdredactionele commentaren schreef. De gevolgen van de Mammoetwet en andere onderwijsvernieuwingen volgde hij kritisch. Vooral de verslonzing van taal, in het geschreven en het gesproken woord, wekte zijn ergernis op.

Ook de redactie zelf ontsnapte niet aan zijn kritiek als het om taalkundige slordigheden ging. Het ging hem niet alleen om de grammatica, ook de (on)leesbaarheid en presentatie van artikelen stelde hij ter discussie. Dat deed hij zo intens dat het hem intern de koos-annex schimpnaam 'De schoolmeester' opleverde. 'Precies en correct Nederlands schrijven von-

Fragment dictee 1994 (voorkeurspelling 1954)

Te midden van de diersoorten die in onze contreien met uitsterven worden bedreigd, neemt de dicteetor een curieuze plaats in; we zullen daarom de leefwijze van dit minuscule, maar agressieve insect nader onder de loep nemen. Normaal leidt dit ravezwarte dier- te een rustig, zo niet vadsig bestaan midden in zijn natuurlijke biotoop; als een volleerde meester in de mimicry kan het zich tegen elk vijandelijk komplot teweestellen - daarmee heeft het een duidelijk prae boven zijn soortgenoten.**Maar heden ten dage wordt het leeuwedeel van de bewoners der Lage Landen eenmaal 's jaars van zijn apropos gebracht, als de dicteetor plotseling haastje-repje te voorschijn komt en zich met veel aplomb ontpopt als een dictatorial kruidje-roer-mij-niet. We zullen ervan afzien ellenlang uit te weiden over de hebbelijken van dit bijdehante beestje, maar één ding is duidelijk: doordat de dicteetor extreem consciëntieus is, komt hij slechts bij weinigen in het gevlij.**

Han van Gessel